

ROLUL INFORMATIZĂRII SISTEMULUI DE IMPOZITARE ÎN IMPLEMENTAREA ACQUIS-ULUI COMUNITAR

LECTOR UNIV.DR. VĂTUIU TEODORA

Universitatea Constantin Brâncuși, str. Ștefan cel Mare nr. 1, Tg-Jiu, 0723660566

E- mail: v_teodora@yahoo.com

PROF.UNIV.DR. POPEANGĂ VASILE

Universitatea Constantin Brâncuși, bd. Republicii nr. 1, Tg-Jiu, 0748208711

In the context of Romania's adherence to EU sustained efforts concerning the informatics systems implementation are necessary, because they can lead to a growth of the present low level for VAT and other taxes collect rates. With this purpose, Romania should reform and modernize the fiscal administration through informatization concerning the assurance of integrity and the elimination of interests' conflicts, which, in present, hinders the capacity of ensuring the conformation of tax payers and the efficient gathering of taxes.

1. Considerații generale

Procesul de aderare a României contribuie la asigurarea securității, stabilității și dezvoltării economice în Europa. Aceasta este în concordanță cu obiectivul fundamental al proiectului European de a face din Europa un tărâm al păcii și prosperității și de a depăși divizările din trecut.

Negocierile de aderare au fost încheiate în 2004 cu obiectivul de a primi România ca stat membru în ianuarie 2007. Tratatul de Aderare a fost semnat de către cele 25 state membre și de România și Bulgaria în aprilie 2005. Procesul de ratificare a Tratatului de către statele membre este în derulare, România ratificând deja Tratatul. Comisia, în calitate de gardian al Tratatelor, monitorizează acum pregătirile pentru aderare ale României, pentru a se asigura că România își poate îndeplini toate obligațiile și cerințele decurgând din calitatea de membru cu obligații și drepturi depline după data aderării, în interesul atât al actualelor state membre cât și al României.

Eforturile României pentru armonizarea cu cerințele UE în perioada rămasă până la aderare s-au concretizat și prin eliminarea unor scutiri în domeniul taxei pe valoarea adăugată, care nu erau în concordanță cu prevederile Directivei a VI-a a CEE (77/388). Prevederile Ordonanței de urgență a Guvernului nr.138/2004, aprobată cu modificări prin Legea nr.163/2005, au intrat în vigoare de la 1 iunie 2005 și au eliminat unele scutiri în domeniul taxei pe valoarea adăugată. Prin aceste măsuri au fost îndeplinite în avans unele angajamente asumate de țara noastră prin Documentul de poziție privind **Capitolul 10 – Impozitarea**- și în același timp se asigură o creștere a veniturilor bugetare.

Totodată, s-au făcut modificări în domeniul accizelor, concretizate prin:

- majorarea nivelului accizelor pentru produsele supuse accizelor armonizate, în conformitate cu angajamentele asumate prin Documentul de poziție aferent Capitolului 10 - Impozitarea;
- introducerea în sfera de aplicare a accizelor armonizate, a altor produse reglementate prin directivele comunitare, potrivit angajamentelor asumate prin Documentul de poziție, respectiv păcură și electricitate;
- eliminarea unor scutiri de la plata accizelor în cazul alcoolului etilic și al uleiurilor minerale destinate anumitor utilizări, cu scopul de a elimina posibilitățile de fraudă fiscală și de a asigura alinierea la legislația comunitară în domeniu;
- majorarea nivelului accizelor pentru alte produse supuse accizelor nearmonizate (autoturisme cu capacitate cilindrică de peste 2500 cmc, articole de cristal, confecții din blănuri nobile etc.).

2. Aplicarea acquis-ului în domeniul impozitării

Acquis-ul în domeniul impozitării (Capitolul 10) acoperă extensiv domeniul impozitării indirecte, în ceea ce privește TVA (taxa pe valoare adăugată) și accizele. Acesta stabilește definițiile și principiile pentru TVA, în timp ce accizele la produsele energetice, produsele din tutun și băuturile alcoolice fac obiectul directivelor UE în ceea ce privește structura taxelor, nivelurile cotelor minime și reținerea și mișcarea bunurilor accizabile. În ceea ce privește taxarea directă, acquis-ul acoperă o serie de aspecte privind impozitele pe profit și are ca scop principal îndepărtarea obstacolelor în fața activităților transfrontaliere între întreprinderi. În final, legislația comunitară în domeniul cooperării administrative și al asistenței reciproce furnizează uneltele pentru prevenirea evaziunii fiscale și a sustragerii de la plata taxelor intracomunitar atât în ceea ce privește taxarea directă cât și taxarea indirectă.

În domeniul TVA, alinierea legislativă este într-un stadiu avansat dar sunt necesare eforturi în continuare pentru a se asigura alinierea completă până la data aderării. S-au înregistrat o serie de progrese în alinierea legislativă prin eliminarea anumitor exceptări de la plata TVA care erau incompatibile. Pentru a se asigura alinierea legislației privind TVA la acquis până la data aderării, trebuie coborâte în special, pragurile de înregistrare și scutire la nivelul stabilit în Tratatul de Aderare și trebuie introduse schemele speciale. În cursul negocierilor de aderare, României i s-au acordat regimuri specifice pentru continuarea scutirii de la plata TVA a transportului internațional de pasageri cu drept de deducere pe baze permanente și pentru aplicarea unui prag de înregistrare și scutire de 35 000 EURO pentru întreprinderile mici și mijlocii.

În domeniul accizelor, poate fi înregistrat ca progres în adoptarea cadrului legislativ creșterea cotelor accizelor, începând cu aprilie 2005, asupra produselor din tutun, a produselor alcoolice și a uleiurilor minerale. Sunt necesare eforturi pentru finalizarea alinierii în acest domeniu, cum ar fi atingerea nivelului minim al cotei accizelor, transpunerea prevederilor referitoare la mișcările intracomunitare pentru toate categoriile de produse armonizate și adoptarea directivei privind energia.

În plus, România trebuie să introducă legislația de aplicare a nivelului redus al accizei (50%) pentru proprietarii de livezi mici care produc pentru consum propriu, în conformitate cu aranjamentele tranzitorii obținute în cursul negocierilor de aderare. În cursul negocierilor de aderare, României i s-a acordat, de asemenea, un număr de aranjamente tranzitorii

pentru ajustarea nivelului accizelor aplicate diferitelor produse petroliere și electricității (benzină fără plumb, motorină, gaz natural, păcură și electricitate). României i s-a acordat, de asemenea, o perioadă de tranziție până în decembrie 2009 pentru a continua aplicarea unei cote a accizei mai redusă decât minimul aplicat în UE asupra țigărilor.

În domeniul impozitării directe, România trebuie să finalizeze transpunerea Directivelor privind impozitele indirecte asupra creșterii de capital, companiei mamă-filialei, dobânzii, redevenței și economiilor. Trebuie să se țină cont și de modificările aduse Directivei privind fuziunile. În plus, România trebuie să se asigure că legislația existentă și cea viitoare se va conforma, până la aderare, cu principiile Codului de conduită pentru impozitarea afacerilor. România ar trebui să întreprindă pregătirile necesare pentru ca până la aderare să asigure un schimb efectiv de informații în baza Directivei 2003/48/CE. În cursul negocierilor de aderare, României i s-a acordat o perioadă de tranziție până la 1 ianuarie 2011 cu privire la impozitul aplicabil asupra plăților din dobânzi și redevențe.

3. Utilizarea tehnologiei informației în domeniul impozitării

Pregătirile pentru Sistemul privind schimbul de informații în domeniul TVA, TVA prin servicii electronice și baza de date pentru Sistemul de schimburi de informații privind accizele (SEED) au început de abia în 2004. Au apărut întârzieri semnificative în punerea bazelor celor două sisteme iar calendarul de dezvoltare este în prezent foarte strâns. România trebuie să-și sporească semnificativ eforturile pentru a dovedi că poate îndeplini cerințele de interoperabilitate IT a impozitării la aderare.

În ceea ce privește plata taxelor prin mijloace electronice (e-Tax), mulți beneficiari au renunțat la Venis, aceasta pentru că s-a dorit un produs informatic care să permită o mai bună gestionare a resurselor specifice domeniului de activitate, gestiune pe care a reușit să o ofere itaxcollect. Trecerea de la un sistem la altul nu a fost însă o operațiune ușoară și a presupus un efort deosebit atât din partea beneficiarului, cât și din partea companiei IT Systems care a realizat și implementat produsul itaxcollect. A fost integrat ulterior și modulul Internet TaxCollect, componenta de front-office a sistemului de infrastructură, care permite informarea cetățenilor asupra impozitelor și taxelor pe care le datorează. Informarea se poate face atât prin Internet la adresa: www.dgitl4.ro, cât și la infochioșc. Totodată a fost implementat și modulul de plată electronică furnizat de compania IT Systems. Deoarece era nevoie de o platformă puternică, care să gestioneze volumul foarte mare de date și să asigure securitatea informațiilor cu care se lucrează, a fost propus ORACLE. IT Systems a oferit soluția unei astfel de platforme prin utilizarea tehnologiei Oracle, ceea ce a asigurat o capacitate de integrare complexă și completă, dar care asigură, cu costuri scăzute, o înaltă fiabilitate, scalabilitate, securitate și flexibilitate.

Costurile pe care le-a presupus efortul de informatizare au fost foarte scăzute în comparație cu alte aplicații de același gen, iar economiile făcute la bugetul primăriei au acoperit alte domenii deficitare.

Această aplicație specifică domeniului, Itaxcollect, realizează gestionarea datelor legate de stabilirea, constatarea, controlul, urmărirea și încasarea impozitelor și taxelor, precum și a altor venituri ale bugetelor locale, fiind un sistem de gestiune care integrează modulele:

- itaxcollect Management System - produsul de back-office destinat utilizării în cadrul direcțiilor de impozite și taxe locale;
- Internet TaxCollect - destinat atât informării cetățenilor prin Internet sau prin infochiosc, cât și plăților electronice;
- itaxcollect Data Migration - produs destinat migrării datelor din vechiul sistem de colectare Venis în serverul itaxcollect.

Itaxcollect este construit în tehnologie orientată obiect și într-o arhitectură în trei straturi, în care puterea este dată de performanța serverului de procesare, ale cărui obiecte sunt stocate în integralitate într-un server Oracle 9i. Clienții itaxcollect, fie că sunt clienți de back-office sau clienți de front-office, sunt autentificați de un Server de Aplicație, realizat în tehnologie Java, care acoperă stratul intermediar al arhitecturii.

Oracle 9i a fost ales pentru puterea deosebită a motorului său atât în manipularea eficientă a volumelor mari de date sau în asigurarea unui grad ridicat de securitate și siguranță, dar și pentru portabilitatea sa pe diverse platforme de calcul.

Structura de tip client/server a aplicației permite stocarea și procesarea tuturor datelor într-un singur nod. În acest fel, se evită stocarea și prelucrarea pe mașini separate și la momente diferite de timp a datelor provenite din surse multiple aflate în formate și versiuni diferite, cu posibile erori, înregistrări neunivoce, incomplete, inconsistente, sau neactualizate. În plus, datele pot fi monitorizate și verificate în orice moment fără alte operații suplimentare.

Gândit ca o colecție de obiecte funcțional-specializate, produsul permite pe lângă modificarea rapidă și ușoară a oricăruia dintre ele și interconectarea cu alte aplicații de interes general fără ajustări substanțiale. Spre exemplu, aplicațiile de tip cadastru/urbanism sau de evidența populației pot fi ușor conectate prin intermediul serverului de aplicație, același server de aplicație care a asigurat serverului de Web publicarea informațiilor către contribuabili. Calculul fiscal este intim legat de structura patrimoniului riguros stocată în Oracle și este bazat pe normele legale în vigoare. Aceste norme pot fi modificate în orice moment prin intermediul meniului de administrare de către persoanele autorizate, în funcție de modificarea legislației.

Oracle 9i conferă fiabilitate sporită și rapiditate în condiții de concurență sporită la resurse. Avându-se în vedere utilizarea la momentul actual a sistemului de operare Windows pe marea majoritate a mașinilor-client aflate în punctele de colectare, interfața grafică pentru versiunea curentă a produsului a fost compilată în cod nativ Win32, urmărindu-se creșterea vitezei de operare. Aplicația client oferă o interfață standard Windows, realizată în limba română, alcătuită din ferestre și meniuri grupate pe criterii funcționale ("Conectare", "Declarație", "Taxe Locale", "Trezorerie", "Administrare" etc.). Accesul la informație se face după autorizarea cererii de către serverul de aplicație, schemele gestionate de serverul Oracle neputând fi atinse în mod direct, ci numai controlat. Sistemul reprezintă o extensie a sistemului de plată a taxelor pe bază de card.

În scopul asigurării unui control mai riguros al agenților economici care se sustrag de la plata impozitelor și taxelor datorate bugetului de stat atât în momentul vămuirii cât și ulterior s-a elaborat un proiect de act normativ privind utilizarea bazei de date a agenților

economici aflați în evidență specială în procesul de vămuire, procedură care va permite blocarea operațiunilor de vămuire pentru cei care vor figura în această bază de date.

În domeniul tehnologiei informației a fost realizată Aplicația privind prelucrarea declarației vamale prin Internet (CDPS). Numărul actual de conexiuni este de 30. Noul mecanism de plată electronică a datoriilor vamale s-a extins la 79 de birouri vamale din cele 111 existente, prin 9 bănci (ABN AMRO, ING, HVB Bank, Raiffeisen Bank, UNICREDIT România SA, BCR, CITYGROUP, BRD Societe Generale, Banca Transilvania) folosindu-se și conexiuni prin Internet.

În ceea ce privește capacitatea administrativă, Agenția Națională de Administrare Fiscală (ANAF) are în prezent responsabilitatea generală pentru colectarea tuturor veniturilor la bugetul consolidat al statului, cu excepția TVA pentru importuri și a accizelor care se plătesc la birourile vamale și care sunt colectate de Autoritatea Națională a Vămirilor (în prezent sub ANAF). Capacitatea administrativă a întregii administrații fiscale române trebuie îmbunătățită semnificativ. Deși a fost întreprins un număr de acțiuni în scopul îmbunătățirii ratei de colectare iar aceasta a crescut, nivelul de colectare a impozitelor în România este încă inacceptabil de scăzut, iar capacitatea de control a administrației este foarte scăzută, în special în ceea ce privește TVA. Ratele de colectare a TVA sunt ridicate de la marii contribuabili, în timp ce o mare parte a întreprinderilor mici și mijlocii se sustrag impozitării. În ceea ce privește accizele, capacitatea administrativă de colectare și control este foarte slabă, în special în domeniul produselor alcoolice.

Se pare că circa 50% din consumul de alcool nu este în prezent de loc impozitat; această situație este probabil să se înrăutățească după aderare.

Concluzii

Din perspectiva calității de Stat Membru, începând cu anul 2007, România va trebui să asigure plata contribuției sale pentru finanțarea bugetului Uniunii Europene în cadrul sistemului resurselor proprii. Nivelul maxim al resurselor proprii necesare finanțării cheltuielilor comunitare nu poate depăși, pe ansamblul bugetului comunitar, nivelul de 1,24% din VNB-ul comunitar. Sumele estimate a fi plătite de România pentru finanțarea bugetului comunitar sunt în sumă de circa 1.343 milioane euro pentru 2007, 1.525 milioane euro pentru 2008 și 1.563 milioane euro pentru 2009.

România îndeplinește, în general, angajamentele și cerințele care decurg din negocierile de aderare în domeniul TVA, al accizelor și al impozitării directe (cu excepția unor aspecte care țin de IT) și, în ceea ce privește alinierea legislativă, este de așteptat ca la data aderării aceasta să poată implementa acquis-ul în aceste domenii. Este necesar să se acorde urgent atenție în abordarea pașilor înceți în implementarea sistemelor IT interoperabile privind impozitele. Deși recent s-au înregistrat o serie de progrese, calendarul de dezvoltare este în prezent extrem de strâns și sunt necesare acțiuni pentru a se asigura finalizarea la timp pentru aderare. Sunt necesare eforturi susținute cu privire la structurile de implementare, în special creșterea nivelului scăzut actual al ratelor de colectare a TVA și accizelor. În acest scop, România ar trebui să reformeze și să modernizeze administrația fiscală în vederea asigurării integrității și a eliminării lipsei de resurse și a conflictelor de interese care, în prezent, împiedică capacitatea de a se asigura conformarea plătitorilor de taxe și colectarea eficientă a acestora.

Comisia Europeană sprijină România din punct de vedere financiar în pregătirile sale de aderare, concentrându-se pe măsurile de eliminare a deficiențelor identificate în urma monitorizării.

Bibliografia

1. Popeangă Vasile -, „Finanțe publice”, Editura Academica Brâncuși, Tg-Jiu, 2002;
2. Popeangă Vasile, G. Dobrotă, V.N. Popeangă-, „Finanțe publice-îndrumar teoretico-aplicativ”, Editura Studii Economice, Tg-Jiu, 2002;
3. Vătuiu Teodora, „Realizarea și implementarea sistemelor informatice-cerință majoră a societății informaționale”, Conferința Națională de învățământ virtual CNIV-2004, Editura Universității din București, 2004;
4. Vătuiu Teodora, „The Information System in the 21st Century”, Scientific Conference -9th Edition- With International Participation, Univ. „Constantin Brâncuși”, - Facultatea de Științe Inginerești, Editura Academica Brâncuși, Tg-Jiu, 2004.
5. Vătuiu Teodora „Strategii manageriale de realizare a sistemelor informatice”, Teză de doctorat, A.S.E. București, 2005;
6. <http://www.mfinante.ro>.